

Polecenia podsumowujące

1. Opisz konflikty polsko-szwedzkie w pierwszej połowie XVII w. Podaj ich uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.
2. Przedstaw przyczyny wojny Rzeczypospolitej z Turcją w pierwszej połowie XVII w.
3. Omów rolę dowódców wojskowych w konfliktach toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w.

Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją

Podsumowanie

22

◆ Główne cele polityki zagranicznej Wazów

Dążenie do odzyskania korony szwedzkiej.
Unikanie wojny z Turcją.
Szukanie pomocy u papieża oraz Habsburgów.

◆ Wojny ze Szwecją o Inflanty i ujście Wisły

1599 – pozbawienie korony szwedzkiej Zygmunta III Wazy, króla Polski.
1600 – inkorporacja Inflant szwedzkich przez Zygmunta III Wazę i wkroczenie Szwedów do Inflant, lenna Rzeczypospolitej.
1605 – bitwa pod Kircholmem, zwycięstwo armii Rzeczypospolitej.
1617 i 1621 – ofensywy Szwedów w Kurlandii.
1622 – rozejm w Mitawie, utrata Inflant po Dźwinie przez Rzeczpospolitą.
1626 – zajęcie przez Szwecję Prus Książęcych, lenna polskiego, oraz Prus Królewskich.
1627 – bitwa morska pod Oliwą, zwycięstwo Rzeczypospolitej.
1629 – rozejm w Starym Targu (Altmarku) – Inflanty i wybrzeże należące do Rzeczypospolitej pod kontrolą Szwedów.
1635 – rozejm w Sztumskiej Wsi – potwierdzenie postanowień terytorialnych z Altmarku.

◆ Potop szwedzki (1655–1660)

VII 1655 – kapitulacja pospolitego ruszenia pod Ujściem w Wielkopolsce.
X 1655 – układ w Kiejdanach i uznanie szwedzkiej protekcji przez Wielkie Księstwo Litewskie.
XI 1655 – uniwersał Jana Kazimierza wzywający do walki ze Szwedami.
XII 1655 – konfederacja wojska koronnego w Tyszowcach.
IV 1656 – śluby lwowskie Jana Kazimierza.
Zajęcie niemal całej Polski przez Szwedów.
Wojna szarpana pod dowództwem Stefana Czarnieckiego.
1656 – traktat w Radnot – plan rozbioru Rzeczypospolitej.
1660 – traktat pokojowy w Oliwie.

◆ Traktat welawsko-bydgoski (1657)

Pomoc Fryderyka Wilhelma udzielona Rzeczypospolitej w wojnie ze Szwecją.
Zgoda polskiego króla na suwerenność w Prusach Książęcych dla Fryderyka Wilhelma i jego męskich następców, przekazanie Lęborka i Bytowa.

◆ Wojna z Turcją (1620–1621)

Łupienie terenów tureckich przez Kozaków, poddanych Rzeczypospolitej.
Łupienie terenów Rzeczypospolitej przez Tatarów, poddanych Turcji.
Wspieranie wroga nastawionych do Turcji Habsburgów przez króla polskiego.
Popieranie przez króla polskiego dążeń niepodległościowych lenników tureckich.
1620 – bitwa pod Cecorą – klęska hetmana Stanisława Żółkiewskiego.
1621 – obrona Chocimia pod wodzą hetmana Jana Karola Chodkiewicza.
1621 – rozejm w Chocimiu, brak zmian terytorialnych.

Polecane publikacje

L. Podhorodecki, *Chocim 1621*, Warszawa: Wyd. MON, 1988.
P. Skworoda, *Wojny Rzeczypospolitej Obojga Narodów ze Szwecją*, Warszawa: Wyd. Trio, 2007.

